



Zhytomyr Ivan Franko State University Journal.
Philological Sciences. Vol. 2 (105)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Філологічні науки. Вип. 2 (105)

ISSN (Print): 2663-7642
ISSN (Online): 2707-4463

УДК 821.161.2

DOI 10.35433/philology.2 (105).2025.57-65

ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ВИБІР СУЧАСНОЇ ЖІНКИ В РОМАНАХ ЄВГЕНІЇ КОНОНЕНКО "ІМІТАЦІЯ" ТА "ЗРАДА (ZRADA, MADE IN UKRAINE)"

Є. Р. Молнар*, Т. С. Чонка**

Актуальність дослідження творчості сучасних українських письменників є беззаперечною не лише через те, що вона мало досліджена, але й насамперед через вагомість порушених у творах митців проблем нашого суспільства. У статті розглянуто проблеми пошуків жіночої ідентичності, боротьби за злам стереотипів, рівних прав у патріархальному світі кінця XX – початку XXI ст., розкриті в романах Євгенії Кононенко "Імітація" та "Зрада (Zrada, made in Ukraine)".

Доведено актуальність проблематики прози письменниці, адже вона представляє новітній літературний простір, що спрямований на висвітлення вагомих для кожної жінки питань: життєвих цінностей, пріоритетів, її ролі в суспільстві й у родині. Свідченням актуальності порушених питань є зацікавленість творчістю Євгенії Кононенко як серед читацької аудиторії, так і в колах літературознавців, які все більше уваги приділяють аналізу літературних образів, загальнокультурних цінностей, що становлять основу її творів, та окресленню індивідуального стилю авторки.

Проаналізовано образи головних героїнь у романах Є. Кононенко "Імітація" та "Зрада": внутрішній світ жінки став об'єктом психологічного аналізу письменниці – жінка сама вирішує складні завдання й не звертається за допомогою до чоловіка, вона стикається з життєвими труднощами та самотійно несе відповідальність за свій вибір. Письменниця порушує питання гендерної нерівності, які, незважаючи на значні зміни становища жінки в кінці XX – на початку XXI століття, усе ще досі болісні в окремих родинах: обмеження жіночої свободи колом сім'ї, побутовими обов'язками; недооцінювання її інтелектуального та творчого потенціалу; заперечення права жінки на самореалізацію у всіх сферах суспільного життя та можливості належного матеріального забезпечення.

Героїні психологічних романів Євгенії Кононенко – жінки-інтелектуалки, здатні кинути виклик суспільству. Проте вони змушені пройти нелегкий шлях до усвідомлення власної ідентичності: непорозуміння в родині, несприйняття їхньої волі до самоствердження й бажання вирватися з ілюзійного світу імітацій – нещирих друзів, несправжніх почуттів, штучних цінностей.

* асистент кафедри філології
(Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II)
molnar.eva@kmtf.org.ua
ORCID: 0009-0009-5785-5214

** кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філології
(Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II)
chonka.tetyana@kmtf.org.ua
ORCID: 0000-0002-5567-813X

Порушені в досліджуваних романах проблеми жіночої самоідентифікації розкривають відносно нові грані життя сучасного суспільства в літературному просторі, які дискусійні й сьогоденні.

Ключові слова: ідентичність, жіноча ідентичність, сучасна українська література.

THE EXISTENTIAL CHOICE OF THE MODERN WOMAN IN YEVGENIYA KONONENKO'S NOVELS "IMITATION" AND "BETRAYAL (ZRADA, MADE IN UKRAINE) "

Molnar E. R., Chonka T. S.

The relevance of studying the works of contemporary Ukrainian writers is undeniable not only because they have been little researched, but also, because of the importance of the problems of our society raised in the works of artists. The article deals with the problems of searching for female identity, struggle for breaking stereotypes, and equal rights in the patriarchal world of the late twentieth and early twenty-first centuries, revealed in Yevhenia Kononenko's novels "Imitation" and "ZRADA made in Ukraine".

The relevance of the writer's prose has been proven, as it represents the newest literary space aimed at highlighting issues that are important to every woman: life values, priorities, her role in society and in the family. Evidence of the relevance of the issues raised is the interest in Yevgenia Kononenko's work among both readers and literary scholars, who are paying increasing attention to the analysis of literary images and general cultural values that form the basis of her works, as well as to defining the author's individual style.

The article analyzes the images of the main characters in E. Kononenko's novels "Imitation" and "ZRADA made in Ukraine": the inner world of a woman has become the object of the writer's psychological analysis— a woman solves complex tasks on her own and does not seek help from a man; she faces life's difficulties and is responsible for her own choices. The writer raises issues of gender inequality which, despite significant changes in the status of women in the late 20th and early 21st centuries, remain painful in some families: restrictions on women's freedom by family and household duties; underestimation of her intellectual and creative potential; denial of a woman's right to self-realisation in all spheres of public life and the possibility of adequate financial security.

The protagonists of Yevgeniya Kononenko's psychological novels are intellectual women capable of challenging society. However, they are forced to go through a difficult path to realising their own identity: misunderstandings in the family, rejection of their desire for self-affirmation and their desire to break free from the illusory world of imitations – insincere friends, false feelings, artificial values.

The issues of female self-identification raised in the novels under study reveal relatively new facets of modern society in the literary space, which remain controversial today.

Keywords: identity, female identity, contemporary Ukrainian literature.

Постановка наукової проблеми.

Новаторство, характерне для постмодернізму, проявляється в багатьох художніх особливостях творчості Євгенії Кононенко, із-поміж яких – багатогранна проблема імпліцитного світу, руйнування традиційних стереотипів, тяжіння до асоціативності, сутєвості та абстракції у творчості, поворот до якісно нових жанрів і стильових систем, нові формоутворення, змістові та формальні перетворення. Євгенія Кононенко належить до епохи

письменниць, яким "притаманна інтровертна диференціація, виражена в оригінальній творчій манері прозаїків, характері їх світовідчуття та світорозуміння, трансформації філософії посттоталітарної доби, перехідного періоду у національній культурі українського суспільства" [12: 13].

Процес самоідентифікації та ціннісного вибору відбувається впродовж життєвого шляху людини й стає особливо важливим у часи складних соціальних змін. Люди починають усвідомлювати, що старі

переконання, норми та цінності більше не відповідають дійсності, а нові орієнтири ще не сформовані, що призводить до розгубленості та відчуття невизначеності. Наприкінці ХХ ст. в українському суспільстві відбуваються кардинальні суспільно-політичні зміни, які, відповідно, впливають на формування нової світоглядно-етичної системи цінностей, що не могло не відобразитися в літературній творчості Євгенії Кононенко. Центральна увага письменниці зосереджена на образі жінки, яка переживає складні сімейні, професійні та особисті випробування, що спричиняють внутрішні конфлікти. Переживаючи життєві кризи, жінка радикально переосмислює цінності й сенс життя, реорганізовує свою свідомість і наполегливо скеровує свої вчинки в правильне річище для того, щоб зрозуміти та прийняти себе. Перелом стереотипів у суспільстві стає початком руху до пошуків жінкою свого місця в сімейному та суспільному житті, що стосувалося безпосередньо й самої Євгенії Кононенко та відобразилося в характерах її героїнь.

Авторка психологічних романів "Зрада" та "Імітація", з одного боку, як психолог, спостерігає за душами своїх героїв зсередини, а з іншого – залишає на розсуд читачеві все, що стосується самого злочину. Євгенію Кононенко хвилює питання "чому?", а не "хто?". Письменниця не замовчує конфліктів, а розкриває їх, оскільки говоріння – найефективніший спосіб лікування будь-яких непорозумінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фемінізм як і феномен жіночої прози – цікавий об'єкт дослідження науковців для критичних рефлексій і звичайного читачького інтересу. Це пов'язано з тим, що стратегії української літературної критики та літературознавства свідчать про динаміку розвитку й переорієнтацію українського художнього простору. Проза та поезія сучасних українських письменниць демонструє відкритість до інтерпретації різних правд буття, глибоке проникнення в онтологію

сучасного світу та поліфонію естетичних тенденцій [3].

Зацікавленість творчістю Євгенії Кононенко серед літературознавців досить велика. У рецензії на роман "Імітація" М. Стріха відзначає, що "майстерно вибудована детективна фабула є для авторки не самоціллю, а лише нагодою поговорити про сенс життя, про дихотомію справжності й імітації, про любов і смерть, і ще про багато інших "вічних" речей у контексті нашого прагматичного й далекого від "високих матерій" часу. В ньому за карколомними поворотами доль головних та епізодичних героїв дано безжальну й точну картину нашої доби, яку, цілком імовірно, назвуть колись добою ІМІТАЦІЇ – імітації державотворення, імітації мистецької й творчої, імітації інтелектуальних дискусій, імітації доброчинності, імітації розбудови громадянського суспільства" [10].

Ю. Кушнерюк у дослідженні "Українська жіноча проза кінця ХХ століття: світоглядні моделі й особливості художнього стилю" окреслює "типологічні паралелі у творах сучасних українських письменниць". Про Євгенію Кононенко зауважує: "Вона пише про сучасну жінку та її проблеми і пише без зайвих прикрас, тому її оповіді видаються наче вихопленими з життєвого виру. Багатьом оповіданням притаманні передовсім легкість і розкутість письма" [6].

У Монографії Г.-П. Рижкової "Українська "жіноча" проза 90-х років ХХ – початку ХХІ ст." про романи "Імітація" та "Зрада" відзначено, що "провідним образом у канві текстів письменниці стає образ жінки зламу століть, яка опинилась на роздоріжжі, що символізує життєві зміни, зміни вражень, досягнення незвіданого, рух як вперед, так і назад" [7].

Цікавою щодо вивчення творчості Євгенії Кононенко в контексті сучасної української прози є дисертація С. Філоненко "Концепція особистості жінки в українській прозі 90-х років ХХ століття", де авторка відзначає, що "тип жінки Кононенко – це інтелектуальна,

"нова", пострадянська жінка. Жінка – це не тільки мати і берегиня сімейного вогнища, але перш за все людина, яка прагне задовольнити свої духовні потреби в саморозвитку і самоствердженні" [13].

Олег Соловей – сучасний поет, прозаїк, критик, дослідник сучасної української літератури – у рецензії на роман "Імітація" Є. Кононенко справедливо зазначив: "Такої сильної прози не доводилося читати, можливо, від часу появи "Богемної рапсодії" Олеса Ульяненка. Це – Євгенія Кононенко з романом, в якому притягнутий за вуха детективний сюжет все одно не затьмарює те головне, заради чого написано твір. Це уже соціальний роман, в якому багато життєвої правди, розсипаної в тексті у вигляді окремих реплік, саркастичних гримас й обережних натяків. Під вогнем критики авторки опинилася частина суспільства, яку традиційно прийнято вважати сумнінням нації" [9].

Г. Тарасюк проникливо зауважила, що "Є. Кононенко писала про ситуацію жінки у час великих перемін у країні – на зламі формацій, у суспільстві ідейних самозаперечень і національної самоідентифікації, ошелешеному нежданною, хоч такою жаданою свободою" [11: 236]. Творчість Євгенії Кононенко відзначається глибоким філософським підґрунтям. Вона ставить складні морально-етичні питання та досліджує внутрішні конфлікти персонажів, які вибирають між справедливістю і компромісами.

Як зазначає О. Ромазан, "одним із головних аспектів творчості Є. Кононенко є соціально-психологічний фактор. Для українського простору залишається проблема переосмислення жінкою власного становища у суспільстві, винайдення власного "Я" для подолання кризи. Криза завжди торкається не тільки внутрішнього стану, а й автоматично переноситься на сімейні взаємовідносини. Тому поняття сімейного щастя нерозривно пов'язане з індивідуальним щастям членів сім'ї" [8].

Мета дослідження полягає в розкритті актуальності проблематики

психологічних романів Євгенії Кононенко "Зрада (Zrada, made in Ukraine)" та "Імітація", основну увагу зосереджено на самоідентифікації жінки в сучасному суспільстві, її конфлікті зі світом імітації та зради.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У романах Євгенії Кононенко "Зрада (Zrada, made in Ukraine)" та "Імітація" читач не знайде класичного для детективу сюжету, хоча видавці й окреслюють жанр як жіночий детектив. "Імітація" – це роздуми про дружбу, нерівну любов, зраду, соціальну нерівність, заздрість, несправедливість, справжній талант та його підробку, про те, чому американці цінують талановитих українських дітей, а чому цього не роблять українці. Це роман про те, наскільки "далеко піде людина" задля виживання, й основне – яка велика прірва була між містом і провінцією після розпаду СРСР, а може, є й дотепер.

Євгенія Кононенко приділяє велику увагу темі мистецтва. Своїх головних героїнь вона наділяє художніми й естетичними неординарними талантами. Вероніка Стебелько (Раєвська), головна героїня роману "Зрада", не задовольняється роллю простої домогосподарки. Вона відчуває поклик до творчості, а бажання постановки п'єси допомагає їй знайти своє призначення в житті. Вероніка була лише керівником студентського аматорського театального гуртка, але, якби не передчасна її смерть, ця талановита особистість могла б стати головним режисером престижного театру. Пошуки Веронікою насамперед власної ідентичності й бажання, щоб інші визнали її талант, видаються настільки важливими, що спонукають до різких змін у житті. Вероніка обирає свій шлях – піти від чоловіка, відмовитися від ролі домогосподарки, яка, за статусом посттоталітарного режиму, належить жінці.

Героїня роману "Імітація" Мар'яна Хрипович – незалежна та рішуча жінка, яка прагне відшукати свій шлях у житті будь-яким методом, незалежно від

соціокультурних очікувань та гендерних стереотипів. Вона руйнує уявлення про слабких, беззахисних, не здатних самостійно приймати рішення жінок і здобуває славу, якій позаздрили б навіть особи чоловічої статі. У різних епізодах роману Мар'яна Хрипович реагує на гендерні стереотипи та соціокультурні конвенції з обуренням. Сама ж героїня виросла в бідності, та завдяки своєму таланту "знаходити справжні таланти" зуміла стати власницею шикарної квартири, працювати в престижній фундації, влаштувати сина в найкращому лондонському закладі, і цей список досягнень можна продовжити. Вона не погоджується бути обмеженою традиційними ролями жінкою. Мар'яна активно висвітлює та аналізує соціальні норми й очікування, які накладаються на жінок у суспільстві. Роман розкриває, наскільки ці норми можуть бути обмежувальними й приглушують жіночу самовизначеність. Героїня прагне до власної самореалізації та вибору в житті наперекір тиску оточення.

Про Мар'яну Хрипович в романі "Імітація" сказано, що це красуня з довгим рудим волоссям. Щодо її характеру, то вона самостійна, рішуча, бойова, розпочате завжди доводить до кінця. Іде проти традиційних звичаїв і порушує всі закони соціокультурних очікувань. Вона відмовляється від імітації й шукає свою власну ідентичність. Мар'яна Хрипович вважала своїм обов'язком учити людей шанувати творчість, і це в неї виходило, безперечно, найкраще.

Убачаємо певні риси автобіографізму авторки в її героїнях: у житті Євгенії Кононенко було чимало випробувань, зокрема й непорозуміння з чоловіком щодо її місця в сім'ї та суспільстві. Зовні все мало вигляд, ніби все рухається в правильному напрямку, але в душі вона постійно відчувала нестачу чогось більшого. Займаючись перекладацькою діяльністю, зрозуміла, що хоче й сама творити. У зв'язку з тим, що в суспільстві відчувалася зміна життєвих настанов і можливостей, вона втілила власний досвід і власні спостереження в письменство. Так зуміла свої

страждання перетворити на мистецтво. Ці неабиякі властивості характеру "пересадила" й героїням своїх відомих романів "Зрада" та "Імітація". Письменниця показує, як висвітлення повсякденних проблем може стати платформою для зміни ставлення до себе.

У романі "Імітація" досліджено концепцію масок, які люди носять у суспільстві, а також процес пошуку справжньої ідентичності. Тут розглянуто, як соціальні очікування та стереотипи можуть спотворити особисті прагнення й почуття героїв. Євгенія Кононенко підкреслює індивідуальність героїні. Мар'яною Хрипович захоплювалися й водночас заздрили їй. На її думку, любов існує тільки в злиднях, а в благополучному житті є тільки імітація любові. Подібні твердження зробили її популярною в засобах масової інформації. Однак не стільки Мар'янині слова викликали осуд людей, скільки те, що вона мала сміливість відкрито сказати про те, що думає й що суперечить загальноприйнятим упередженням суспільства, яке деградує.

У романі "Зрада" Євгенія Кононенко переплітає три сюжетні лінії – любовну, пригодницьку й детективну, повертається в минуле для з'ясування причин і мотивів, зображує події життя цілих сімей: Раєвських, Стебельків, Мурченків, відтворюючи всі моменти й тонкощі сімейних стосунків. Щоб розкрити справу, головні герої роблять неодноразові спроби використати всі наявні в них зачіпки, щоб дізнатися правду про смерть Вероніки. Наприклад, Дмитро Стебелько неодноразово розмовляє з лікарем дружини, психологинею Наталею Никонівною, яка колись допомагала загоїти "внутрішні рани" Вероніці. Вона ж допомагає й Дмитрові зрозуміти себе та свої проблеми. Катерина Рачко, коханка Дмитра, ділиться власними міркуваннями про те, що могло статися. Вона переконує чоловіка, щоб він оберігав доньку Вікторію, щоб із нею не сталося нічого подібного. Катерина розповіла свою історію про брата, який

хотів заволодіти її квартирою, поки вона була у відрядженні: "Так, за житло в Києві люди кладуть життя" [4: 237].

Отже, письменниця підкреслює, що історія трагедії Дмитра ґрунтувалася на його світогляді, характерному для більшості чоловіків на теренах колишнього СРСР. Він відчуває себе жертвою, адже відмовився від науки заради того, щоб (у чому він був переконаний) виконати свої обов'язки перед жінкою й донькою: купив мініатюрну квартирку в "бетонці", приносив додому гроші, хоч і невеликі, але стабільно, не турбував дружину своїми потребами, тому й завів коханку, з якою йому було простіше, оскільки не потрібно було дбати про її почуття – це ж усе заради Вероніки! Його ідеали руйнуються, коли він усвідомлює свої помилки, але це стається вже після смерті дружини.

Вероніка Раєвська також жила звичайним життям домогосподарки, але відчувала, що їй чогось бракує. Героїня мала чоловіка з непоганим доходом, доньку, власну квартиру, працювала по три-чотири години на день, але її життю бракувало творчості. Вона не могла розділити цю пристрасть зі своїм чоловіком, бо для нього все, що пов'язане з творчістю, не мало сенсу, оскільки не приносило доходу. Лише коли Вероніка пішла від Дмитра, знайшла себе, своє місце у світі, вона повністю присвятила себе мистецтву.

Письменниця основну увагу зосереджує на темі зради в різних її проявах – як фізичної, так й емоційної, аналізує роздуми Дмитра Стебелька щодо невірності, а саме: чоловікові дозволено зраджувати, а жінці – ні. Чоловік може заробляти багато грошей, але він не хотів би, щоб дружина мала більші доходи. Він не визнавав дружину рівнею собі, адже тоді не міг би її принижувати.

Однак сама головна героїня кризь призму зради змінює свої міркування щодо свого місця в соціальному середовищі, і розпочинається становлення її самоідентифікації. Покірنا Вероніка перетворилася на самостійну, незламну, витривалу жінку,

яка не здається, навіть коли ситуація безнадійна, оскільки усвідомила, що найстрашнішою для неї є зрада особистих ідеалів, що призвела до втрати її ідентичності. Розчарувавшись у чоловікові, який безпричинно вдарив її, вона вирішила кардинально змінити своє життя. Знайшла своє покликання й стала поважною режисеркою, талант якої був визнаний у широкому колі, навіть поїхала в Америку продемонструвати свої здібності.

Авторка показує героїню в кризовій ситуації: вона постає перед моральним вибором – продовжувати імітувати щасливу родину чи нарешті обрати право на реалізацію власних бажань, виконувати улюблену роботу, не відчувати себе винною перед чоловіком, який "врятував" її від батька-пияка, про що він не забуває її періодично нагадувати, як і те, що він пожертвував заради неї своїми амбіціями в науці.

Євгенія Кононенко відкинула можливість утопічного перетворення життя за допомогою мистецтва, прийняла буття таким, як воно є. Романи написані простими словами, без імітації, але сповнені фрагментами реального життєвого процесу, які потребують логічного осмислення. Вікторія Стебелько та Мар'яна Хрипович починають усвідомлювати голос свого внутрішнього "Я" та прислухаються до нього. Перед ними постає низка нових запитань – про місце жінки у світі, про нові відносини жінок у чужому оточенні, про трансформацію соціальних інститутів, про бажання показати свої вміння, інтелектуальні пошуки, форми самоідентифікації. І жінки роблять свій вибір: вони обирають бути собою. Незважаючи на смерть обох героїнь, вони переможниці.

Євгенія Кононенко вправно використовує описові елементи для створення відповідної атмосфери, що дає підстави поціновувачам літератури поринути у світ персонажа. Виразний опис подій, інтер'єру та емоційного стану протагоністок сприяє чіткому формуванню ідей. Мовні засоби, особливо ретельно підібрані метафори, авторські неологізми та фразеологізми

надають глибину почуттям, пережитим героїнями.

Використання письменницею англійзмів випередило свій час і свідчить про бажання письменниці увійти в нову культурну сферу, надаючи сучасності й динамізму своїм висловлюванням.

Основна думка психологічних романів Євгенії Кононенко полягає в глибокому аналізі людських стосунків, внутрішніх конфліктів та аспектів зради й ідентичності. У двох романах авторка висвітлює, якою мірою соціальні й культурні чинники формують характер переконань, стосунки з іншими людьми та особистий вибір.

Талант Євгенії Кононенко в написанні психологічних романів з елементами детективу, безперечно, не лишає осторонь поціновувачів жіночої прози. Детективні елементи: убивство, розслідування, причини, факти – захоплюють читача, який разом із персонажами залучається до пошуків та аналізування мотивів людських вчинків.

Характерна ознака романів – художнє відображення в них проблем провінції та великого міста крізь зображення світогляду героїв різних соціальних прошарків, зокрема і їхніх позицій щодо пошуку сенсу життя. Отже, проблемно-тематичним центром зображення є внутрішні переживання сучасної людини, її стосунки із соціумом та переосмислення власної ролі в ньому.

Висновки й перспективи дослідження. Євгенія Кононенко пише романи, у яких порушено актуальні проблеми та виклики сьогодення, змушуючи читача розмірковувати над власними переконаннями. Проаналізовані романи глибоко психологічно-філософські, є каталізаторами змін у свідомості читачів, змушують задуматися про власну ідентичність. Недаремно епіграфом до роману "Зрада" авторка обрала слова Оксани Самари "Що зрада є? Усе на світі зрада...". Як і сама назва, епіграф одразу ставить перед читачем низку важливих екзистенційних питань – зради на всіх рівнях, особистого вибору й відповідальності. Та насамперед, як і героїні романів, читач

розуміє, що не має права на найважчу зі зрад – зраду власної гідності. Не має права жити у світі імітації людських стосунків і почуттів.

Євгенія Кононенко наділяє своїх героїнь нелегкими долями й сильними характерами. Випробування та життєві кризи у світі надуманих, нав'язаних століттями стереотипів призводять до конфліктів і необхідності обороняти свою людську сутність, ідучи наперекір загально визнаним нормам. Залишитися собою, не зламатися, самореалізуватися, творити для порятунку від сірості побуту, несправедливості світу, відстоювати своє кохання – таким є вибір Вікторії Стебелько, Мар'яни Хрипович і самої авторки.

Творчість посідає центральне місце в житті Євгенії Кононенко та її героїнь. Як письменниця, вона використовує слово як потужний інструмент для дослідження складних стосунків, психологічних конфліктів та соціальних явищ. Вона постійно досліджує теми, пов'язані з ідентичністю, роллю жінок і соціальними факторами, що впливають на життя людей. Вона не тільки пише змістовні історії, а й намагається порушувати важливі питання, спонукаючи читачів до роздумів і дискусій. Темі творчості надано особливе місце у двох романах "Зрада" та "Імітація". У першому Вероніка Стебелько мала творчі здібності й постановила п'єсу "Дорога Зради". У другому романі Мар'яна Хрипович мала "талант добирати таланти" [5: 120]. Возвеличення мистецтва передається наступними роздумами Мар'яни Хрипович: "Наше життя сумне й непоправно коротке. Але мистецтво спроможне примирити нас із неминучим зникненням у тій темній безодні, з якої ми на коротку мить прийшли в цей світ. Тільки художник, поет, композитор, актор у хвилини натхнення, створюючи новий світ, на коротку мить підноситься до Творця. – А як же ті, хто не має дивовижного дару творити? – запитувала я в Мар'яни Хрипович. – Невже їхнє життя безнадійно нездале й сіре? – Ні, – відповідала Мар'яна, – не всім дано

творити, проте всім дано причащатися до висот, сприймаючи плоди натхненної праці обдарованих людей. Цю здатність має кожен, хто прийшов у цей світ, але в багатьох дар розуміти плоди чужого обдарування недорозвинений, приспаний недолюбим життям, притлумлений суєтою суєт. Але, коли людина здатна споживати продукти мистецтва, вона стає співучасником творчого процесу" [5: 122–123].

Отже, твори Євгенії Кононенко сприяють розвитку культурної комунікації, удосконалюють знання про важливі соціальні питання, сприяють загальному прогресу та спонукають до пошуків власної ідентичності, що й стимулює до подальших перспектив дослідження творчості письменниці в розрізі сучасної феміністичної прози, зокрема й крізь призму екзистенційної філософії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Авксентьева Г. Интертекстуальні аспекти прози Євгенії Кононенко. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасного літературознавства"*. Одеса: Астропринт, 2017. С. 97–102.
2. Бовсунівська Т. Теорія літературних жанрів: жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману: підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2009. 519 с.
3. Запорізька обласна національна бібліотека: Феномен жіночої прози в сучасній вітчизняній літературі 2021. URL: <https://zounb.zp.ua/resource/pokazhchyky/fenomen-zhinochoyi-prozy#q13> (дата звернення: 23.03.2025).
4. Кононенко Є. Зрада. ZRADA made in Ukraine. електронна книга 2002. 446 с.
5. Кононенко Є. Імітація. електронна книга 2001. 482 с.
6. Кушнерюк Ю. Р. Українська жіноча проза кінця ХХ століття: світоглядні моделі й особливості художнього стилю: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Дніпропетровськ, 2008. 19 с.
7. Рижкова Г.-П. М. Українська "жіноча" проза 90-х років ХХ–початку ХХІ ст.: жанрові й наративні моделі та лінгвопоетика: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Кіровоград, 2008. 20 с.
8. Ромазан О. Дилема сім'ї та жіночої самореалізації у творчості Є. Кононенко та Е. Тайлер (під кутом рецептивної естетики). *Studia Methodologica: альманах*. Тернопіль: ТНПУ, 2008. Вип. 24: Новітня теорія літератури і проблеми літературної антропології. С. 176–180.
9. Соловей О. Романи Євгенії Кононенко: бестселери для "елітаріїв?". *Слово і Час*. 2003. № 2. С. 58–62.
10. Стріха М. Дзеркало доби імітацій. *Дзеркало тижня*. 2002. 18 січня. URL: https://zn.ua/ukr/ART/dzerkalo_dobi_imitatsiy.html (дата звернення: 26.03.2025).
11. Тарасюк Г. Проза життя без імітацій. *Кур'єр Кривбасу*. 2005. № 184. С. 235–240.
12. Тебешевська-Качак Т. Б. Художні особливості жіночої прози 80-90-х років ХХ ст. Монографія: Навчальна книга. Тернопіль: Богдан, 2009. 192 с.
13. Філоненко С. О. Концепція особистості жінки в українській прозі 90-х років ХХ ст. (феміністичний аспект): дис. ... кан. філол. наук; 10.01.01. Дніпропетровськ, 2003. 186 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Avksent'ieva, H. (2017). Intertekstual'ni aspekty prozy Yevhenii Kononenko [Intertextual Aspects of Yevhenia Kononenko's Prose]. *Zbirnyk naukovykh prats' "Problemy suchasnoho literaturoznaustva"*. Odesa: Astroprynt, p. 97-102. [in Ukrainian].

2. Bovsunivs'ka, T. (2009). *Teoriia literaturnykh zhanriv: zhanrova paradyhma suchasnoho zarubizhnoho romanu: pidruchnyk* [Theory of literary genres: genre paradigm of the modern foreign novel: a textbook] Kyiv: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr "Kyivs'kyj universytet", 519 p. [in Ukrainian].
3. Zaporiz'ka oblasna natsional'na biblioteka: Fenomen zhinochoi prozy v suchasnij vitchyzniani literaturi [The Phenomenon of Women's Prose in Contemporary Ukrainian Literature]. 2021. URL: <https://zounb.zp.ua/resourse/pokazhchyky/fenomen-zhinochoyi-prozy#q13> (reference date: 23.03.2025). [in Ukrainian].
4. Kononenko, Ye. (2002). *Zrada* [ZRADA made in Ukraine]. Elektronna knyha 446 p. [in Ukrainian].
5. Kononenko, Ye. (2001). *Imitatsiia* [Imitation]. Elektronna knyha 482 p. [in Ukrainian].
6. Kushneriuk, Yu. R. (2008). *Ukrains'ka zhinocha proza kintsia XX stolittia: svitohliadni modeli j osoblyvosti khudozhn'oho stylu* [Ukrainian Women's Prose of the Late Twentieth Century: Worldview Models and Features of Artistic Style]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.01.01. Dnipropetrovsk, 19 p. [in Ukrainian].
7. Ryzhkova, H.-P. M. (2008). *Ukrains'ka "zhinocha" proza 90-kh rokiv XX–pochatku XXI st.: zhanrovi j naratyvni modeli ta linhvopoetyka* [Ukrainian 'Women's' Prose of the 90s of the XX – Early XXI Centuries: Genre and Narrative Models and Linguistic Poetics]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.01.01. Kirovohrad. 20 p. [in Ukrainian].
8. Romazan, O. (2008). *Dylema sim'i ta zhinochoi samorealizatsii u tvorchosti Ye. Kononenko ta E. Tajler (pid kutom retseptivnoi estetyky)* [The Dilemma of Family and Female Self-Realisation in the Works of E. Kononenko and E. Tyler (from the Perspective of Receptive Aesthetics)]. *Studia Methodologica: al'manakh*. Ternopil': TNPU. Iss. 24: Novitnia teoriia literatury i problemy literaturnoi antropologii. Pp. 176–180. [in Ukrainian].
9. Solovej, O. (2003). *Romany Yevhenii Kononenko: bestselery dlia "elitariiv?"* [Yevheniia Kononenko's novels: bestsellers for "elites?"]. *Slovo i Chas*. № 2. Pp. 58–62. [in Ukrainian].
10. Strikha, M. (2002). *Dzerkalo doby imitatsij* [The mirror of the imitation age]. Dzerkalo tyzhnia. 2002 18 sichnia. URL: https://zn.ua/ukr/ART/dzerkalo_dobi_imitatsiy.html (reference date: 26.03.2025). [in Ukrainian].
11. Tarasiuk, H. (2005). *Proza zhyttia bez imitatsij* [Prose of life without imitation]. *Kur'ier Kryvbasu*. № 184. Pp. 235–240. [in Ukrainian].
12. Tebeshevs'ka-Kachak, T. B. (2009). *Khudozhni osoblyvosti zhinochoi prozy 80-90-kh rokiv XX st.* [Artistic Peculiarities of Women's Prose in the 80s and 90s of the Twentieth Century]. Monohrafiia: Navchal'na knyha. Ternopil': Bohdan. 192 p. [in Ukrainian].
13. Filonenko, S. O. (2003). *Kontseptsiiia osobystosti zhinky v ukrains'kij prozi 90-kh rokiv XX st. (feministychnyi aspekt)* [The concept of a woman's personality in Ukrainian prose of the 90s of the twentieth century (feminist aspect)]: dys. ... kand. filol. nauk; 10.01.01. Dnipropetrovs'k, 186 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 27.09.2025.

Схвалено до друку: 28.11.2025